

Савельєва О. М.,
*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри земельного та аграрного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

РОЛЬ АГРАРНОГО ТА ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ

Забезпечення сталого інноваційного розвитку аграрної сфери виступає одним із найважливіших чинників, що впливає на рівень життя населення будь-якої держави, його добробут, гарантує продовольчу безпеку. Здійснення аграрної та земельної реформи, членство України у Світовій організації торгівлі та асоціація з Європейським Союзом, переорієнтація національних виробників на європейські ринки сільськогосподарської продукції об'єктивно зумовлюють трансформацію аграрних і земельних суспільних відносин у межах агросфери [5, с. 4]. У системі права України функціонують дві самостійні галузі – аграрне та земельне право. Обидві правові галузі виступають основними регуляторами суспільних відносин у сфері забезпечення сталого розвитку агросфери України. Так, предметом аграрного права виступають суспільні відносини, що виникають, змінюються й припиняються у межах агросфери в процесі організації та функціонування аграрного сектору економіки й аграрного ринку, формування та реалізації державної аграрної політики, а також здійснення аграрного господарювання (в тому числі в галузі рослинництва, тваринництва, аква- та марикультури, агролісівництва й сільськогосподарської біоенергетики) на засадах сталого розвитку [5, с. 162]. Відповідно предметом галузі земельного права є суспільні відносини в сфері володіння, користування, розпорядження, охорони, відтворення земель, управління земельними ресурсами, обліку та моніторингу земель тощо. Земельно-правові норми спрямовані на забезпечення «...раціонального використання, відтворення та ефективної охорони земельних ресурсів, захисту прав та інтересів громадян, юридичних осіб, територіальних громад і держави на землю, дотримання встановленого правопорядку в земельних відносинах і на цих засадах

формування та утвердження сталого земельного ладу в країні» [1, с. 11]. Подальший сталий інноваційний розвиток агросфери України неможливий без підготовки кадрового потенціалу, насамперед, у сфері права, які матимуть поглиблені знання і навички у сфері правового регулювання аграрних і земельних відносин на засадах сталого інноваційного розвитку.

Відповідно до індексу інноваційного розвитку, представленого агентством Bloomberg у 2018 році, Україна заходила на 53-му місці серед 60-ти досліджуваних держав. При цьому наша держава виявилася найгіршою за продуктивністю праці (60-те місце), що свідчить про низький рівень застосовуваних технологій та виробництва товарів з низькою доданою вартістю, потрапила до трійки аутсайдерів за технологічними можливостями (58-ме місце) та посідає 54-те місце за рівнем витрат на дослідження та розробки у валовому внутрішньому продукті. Водночас вона зберігає високе 28-ме місце за ефективністю вищої освіти та 35-те місце за патентною активністю, тобто має потенціал до розвитку.

Досягнення результатів у сфері інноваційного розвитку передбачається, передусім через покращення якості освіти шляхом наближення її до потреб глобального ринку та потреб у фахівцях, здатних створювати, адаптувати та використовувати технологічні інновації, підтримка запровадження навчальних дисциплін з підприємництва, фінансової грамотності та охорони інтелектуальної власності [3]. Проектом Концепції розвитку юридичної освіти, представленій до обговорення, передбачено «формування компетентностей, необхідних для розуміння природи і функцій права, змісту теоретичних засад (доктрин), принципів і основних юридичних інститутів, застосування права, а також меж юридичного регулювання суспільних відносин» [1]. Проблемою, яка потребує розв'язання, згідно Концепції, є «невідповідність змісту юридичної освіти і якості підготовки в правничих школах сучасним вимогам ринку праці та викликам, що стоять перед сучасним демократичним суспільством, глобальним тенденціям розвитку та завданням професійної діяльності правників у різних сферах» [1]. Проявом цієї проблеми, зокрема, названо недостатній рівень теоретичних та прикладних знань та практичних навичок у значній частині випускників правничих шкіл України [1]. При цьому дана

Концепція базується на Указі Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019 «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», яким визнано пріоритетом розвитку держави «...забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх» [4].

В аспекті досліджуваної проблематики актуалізується потреба поглибленого вивчення здобувачами вищої освіти спеціальних правових дисциплін, результатом чого має стати здобуття знань, умінь і навичок, здатних в найкоротший термін адаптуватися на ринку юридичної професії. Найбільш затребуваними у найближчій перспективі стануть правники у сфері юридичного супроводу агробізнесу, зокрема, мова йде про супровід угод із земельними ділянками сільськогосподарського призначення, угод у сфері імпорту та експорту сільськогосподарської продукції, проходження процедури отримання державної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам та зарубіжної грантової допомоги, супровід у податкових органах, реєстрацію прав на сорти рослин, проходження процедури сертифікації органічного виробництва, захисту прав суб'єктів агробізнесу від рейдерства тощо. Теоретична та практична підготовка юристів у цій сфері неможлива без поглибленого вивчення таких навчальних дисциплін як «Аграрне право», «Земельне право», «Правове забезпечення продовольчої безпеки», «Земельні спори», «Право землекористування», «Земельно-правові процедури», «Містобудівне право», «Правочини із землею» тощо.

Держава в особі її уповноважених органів як основний виконавець державної політики у сфері освіти має забезпечити доступ майбутніх правників до якісної освіти у сфері аграрного та земельного права та інших дисциплін даного спрямування, що в подальшому сприятиме як інноваційному розвитку агросфери, так і сталому розвитку України в цілому.

Список використаних джерел:

1. Каракаш І. І. Поняття і предмет земельного права. *Земельне право*: підруч. / М. В. Шульга, Н. О. Багай, В. І. Гордєєв та ін. / за ред. М. В. Шульги. Харків: Право, 2014. 520 с.

2. Проект концепції юридичної освіти. URL: http://kno.rada.gov.ua/news/main_news/75465.html (дата звернення: 11.11.2020).

3. Про схвалення стратегії розвитку інноваційної діяльності на період до 2030 року: розпорядж. Кабінету Міністрів України. від 10 липня 2019 р. № 526-р. *Офіційний вісник України*. 2019. № 57. Ст. 1983.

4. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019. *Офіційний вісник України*. 2019. № 79. Ст. 2712.

5. Савельєва О. М. Правове регулювання відносин в агросфері: монографія / за заг. ред. М. В. Шульги. Харків: Друкарня Мадрид, 2017. 208 с.

Самсонова Я. О.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, асистент
кафедри земельного та аграрного права*

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

З метою забезпечення національних інтересів України щодо сталого розвитку економіки, громадянського суспільства і держави для досягнення зростання рівня та якості життя населення, додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина Указом Президента України було затверджено Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року [1] та розроблено Проект «Стратегії сталого розвитку України на період 2030 року» [2].

Необхідність впровадження в Україні вищезазначених нормативних актів зумовлена чинниками як внутрішнього так і зовнішнього характеру. Серед основних - це ухвалення на Саміті ООН зі сталого розвитку 17 глобальних Цілей сталого розвитку на період до 2030 року, які потребують актуалізації та доопрацювання попередньої Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020»; існування неефективної та екологічно небезпечної структури управління розвитком ресурсо- та енергоємних галузей і технологій; сировин-